

UKENS PORTRETT

Det er tåpelig å ta nazismen for bare pøblisme. For det er den ikke. Det er en bevegelse med idealisme og mange gode idéer, som taler til det beste i ethvert sunt og normalt menneske. Pøblismen kommer først i gjennomføringen, i råskapen, i metoder, i ufriheten, særlig i ånds- og kulturspørsmål. Der er det pøbelaktigheten brer seg i all sin frodighet, og sjofelheten er satt i et solid system. Men slagordene dekker meget over det. Og agitasjonen drar frem det gode med passelig appell til de slette urinstinktene som ligger litt dypt eller meget dypt på bunnen hos alle mennesker.

Det er derfor ikke så merkelig at mange mennesker føler seg tiltrukket av de gode idealene i nazismen, særlig når skuffelsene over de andre kommer. Det er oftest slike skuffede trette idealister som danner grunnstammen i nazi-bevegelsene, pøbeltilsetningen kommer senere. Men så vi-

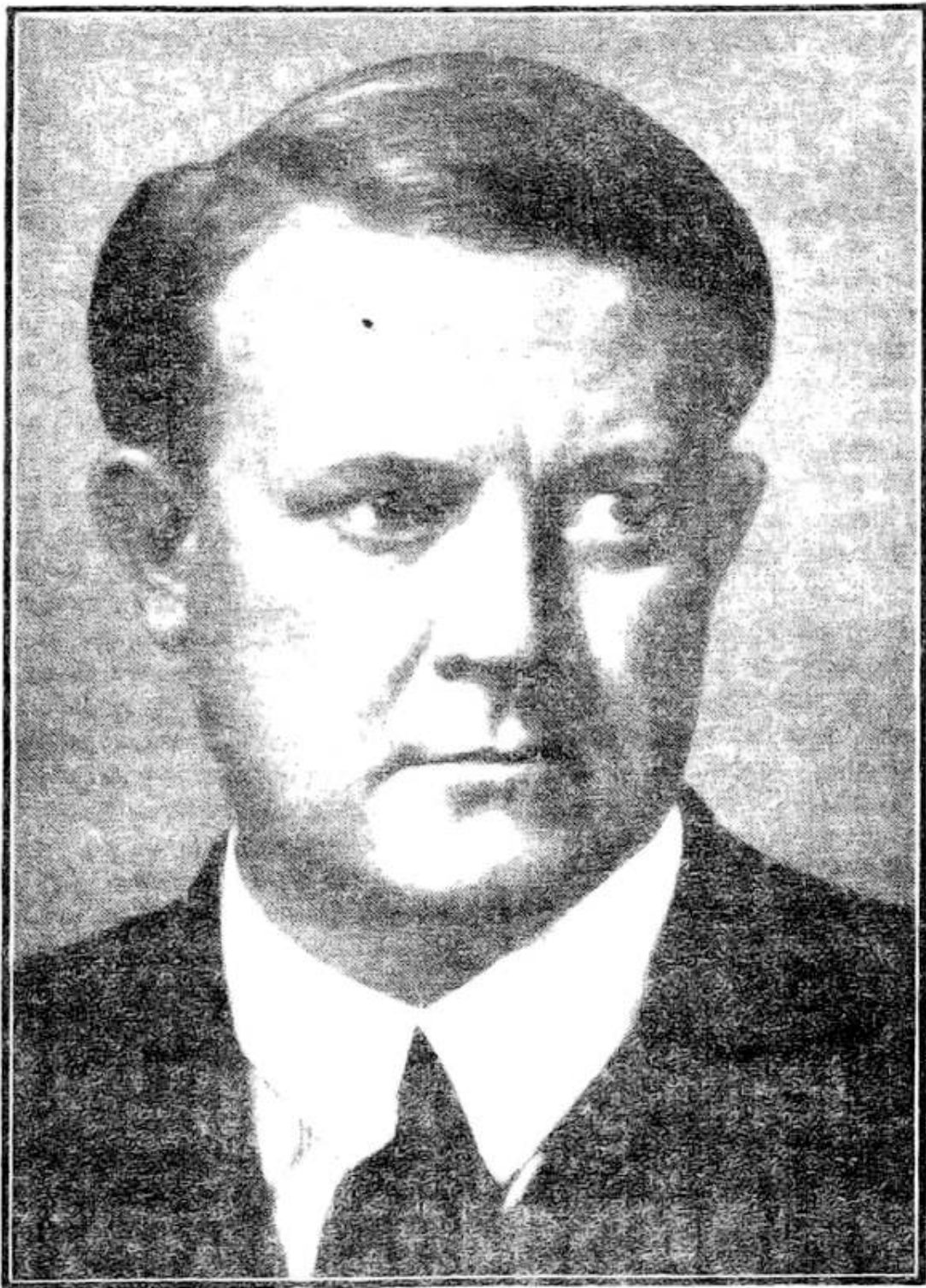
ser det seg også at bevegelsen har en merkelig oppløsende virkning på dem som slutter seg til. Den har lett for å dra til seg det syke og trette, de som de mange skuffelsene både idealistisk og materialistisk har gjort rotløse og kastet ut i drift: Ungdom som ingen utvei ser, middelaldrende som skimter livets resultat, ser veien foran seg tilende brulagt med like brystne håp som dem som ligger bak dem. Denne sykелigheten smitter så over og trenger gjennom hele mentaliteten, skaper mentaliteten. Det er dette som er den norske nazibevegelses, Nasjonal Samlings, historie. Derfor har også så mange sunde, friske nazi-innstilte mennesker forlatt bevegelsen. Det har forsterket den sørgelige sannhet som er skrevet ovenfor.

Denne sykелighet, denne oppløsningstilstand gir seg et eklatant utslag i at de norske nazisters leder, major Vidkun Quisling, optrer mot jødene for å nyttiggjøre seg den råtne biesten som er skapt av en jødeforfølgelse ledet av en syk og ulykkelig «litterat». Bevegelsens og Quislings instinkter er så usunde, at på tross av at de er nordmenn, reagerer de helt unorsk i dette spørsmålet. Hvor det norske instinkt er i dag, viser den måten det norske folk reagerer på. Hvor det er historisk, viser den boken den fremragende kjenner av gammelnorsk mytologi og diktning, Henr. Rytter, skrev i fjor om nordisk ånd

*Perfection
of
old scotch
whisky.*

**TEACHERS
WHISKY**

VIDKUN QUISLING

og vand. I begge tilfelle er reageringen stikk imot Quislings og Nasjonal Samlings.

*

Det går store ord om Quislings eminente begavelse og strålende personlighet — engang. Helt fra guttedagene og opover var han noe for sig selv i ordets beste betydning som intelligens og karakter. En skal selvfølgelig ikke tro alt en hører,

men noe sant er det i alle legender. Minister Urby, som arbeidet sammen med ham en del år, skal ha sagt en gang: Når jeg arbeider sammen med Quisling, føler jeg mig som idiot, så skarp er hjernen hans, så lett skjønner han, så stor er hans logiske evne og evnen til stringent tenk-

Overrettssakfører

Otto A. Treider

© Slottsgt. 7. Inng. Prinsensgt. T. 25458.

ing. Det er iallfall sikkert at Nansen satte ham umåtelig høyt som medarbeider både på grunn av hans ypperlige hjerne og hans rent menneskelige innstilling. Nansen var imponert over hjernten og følte sig i den nøieste kontakt med innstillingen.

Denne mannen er det som nå er kommet dit, at han står og plaprer nazistisk raskap mot jødene i et foredrag torsdag, så usammenhengende, så ulogisk og fylt av selvmotsigelser, så sørgelig fritt for stringent tenkning og så spekket med fraser, at det vilde være fiasko av en middel-skolegutt i skolelaget. Og denne personligheten er det som ikke kan være mer fører enn at han i mangel av personlig tyngde må gripe til raserianfall i indre stridsmøter i partiet, med sørgelig resultat.

Det er en oppløsning som er mer enn sørgelig på disse få årene siden Quisling blev nazist, siden det oppløsende i nazismens ideologi og miljø begynte å tære på ham.

Det har gått fort de siste årene. Jeg husker ennå levende hans store innlegg som forsvarsminister i Stortinget, da han «avslørte» arbeiderpartiets eller marxistenes landsforræderi etter pepperoverfallet på ham i departementet. Selve avsløringene, selve tankegangen, innstillingen, virket — ja forvirret, kanskje helst vanvittig. Men det rev med ved sin logiske opbygging, ved sin formelle klarhet i tanken og ikke minst ved den personlige indre styrke, som glødet i hvert ord og hver setning og gjorde dem fengende. Det var levende ord. Det var uhyre vanskelig å tro at det var den samme mannen som stod og nærmest vrøvlet torsdag og uten indre glød og kraft, med noen brøl og store ord som var like livløse som stein en kaster med.

Det føltes som en personlig

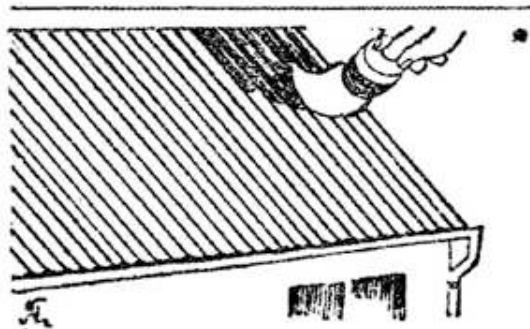
smerte å sitte og høre på det, smertelig som alltid når en ser noe stort og vakkert forfalle.

Jeg har lagt merke til det samme hos folk jeg kjenner som er blitt fanget inn av nazismen. Det er kommet noe sjelelig sykt over dem. Jeg har også sett hvordan de har frisknet til når taket har sloppet. Det er en blanding av årsak og virkning.

*

Det er ingen grunn til å tro at nazibevegelsen tar sig op igjen i Norge. Den var på høiden for noen år siden. Den er nå i oppløsning. Til all lykke var dens saga kort og ufarlig for folket. Den var farlig for dem som blev grepet og kom med og ikke reddet sig ut igjen i tide. Det er også sørgelig. Men mest sørgelig er den skjebnen Nansens venn og intime medarbeider, den engang så strålende begavelse og høireiste karakter Vidkun Quisling har fått — på grunn av bevegelsen.

Måtte bare de som styrer i dag ikke stelle sig slik, at friske og sterke og idealistiske menn påny glir inn i den farlige prosessen, den håpløshet som nazismen er i Norge.

Rust tar jern

men Arcanol tar rusten. Arcanol er den moderne menjemaling — praktisk og økonomisk.

ARCANOL
IOTUN — SANDEFJORD